

TENDINȚELE ACTIVITĂȚII DE CERCETARE ÎN BIBLIOTECILE PUBLICE TERITORIALE

Angela DRĂGĂNEL

E-mail: adraganel@bnrm.md

Cercetarea în biblioteca publică are drept scop dezvoltarea serviciilor și produselor pentru satisfacerea necesităților utilizatorilor reali și potențiali, creșterea performanței resursei umane (prin extinderea competențelor, recunoașterea la nivel instituțional/local, național și internațional, conexiunea evaluării performanțelor cu rezultatele cercetării), afirmarea/creșterea vizibilității la nivel instituțional/local, național, internațional prin consolidarea eforturilor de studiu și cercetare și dezvoltarea de noi direcții de cercetare, în acord cu tendințele moderne, cerințele societății și strategiile naționale și europene, dezvoltarea capacității de inovare ca mecanism fundamental al competitivității și excelenței în activitatea bibliotecară, îmbinarea intereselor individuale cu cele instituționale [4].

Una din prioritățile anului 2020 a fost pregătirea pachetului de documente pentru procesul de evaluare a bibliotecilor publice teritoriale în conformitate cu *Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice* (nr. 747 din 07.10.2020). Acest proces a mobilizat bibliotecile ca să-și creeze *politici de cercetare*, să-și identifice liniile generale, acțiunile, direcțiile, domeniile, mecanismele și metodele de cercetare, să dezvolte competențele de cercetare ale personalului și să efectueze studii și cercetări, pentru a îmbunătăți indicatorii domeniului cercetării. Sunt puțini cei care, în ultimii ani, au realizat niște studii [2, 7], mai simple sau mai complexe, dar, dacă comparăm cu perioada anilor 2019-2020, se observă o ușoară creștere cantitativă, dar și calitativă.

Anul biblioteconomic 2021, la rândul lui, și-a pus amprenta în istoria biblioteconomiei naționale drept an al evaluării bibliotecilor publice teritoriale [1, 46]. Drept rezultat, 7 biblioteci publice teritoriale au obținut gradul superior și au demonstrat că reprezintă un model ce urmează standardele de calitate în domeniul biblioteconomic, oferă bune practici privind livrarea serviciilor pentru utilizatori și reușesc să se poziționeze pe scara valorică a comunității menținând o imagine

bună în relaționarea cu partenerii, fondatorii și finanțatorii.

Cercetarea statistică este desfășurată de fiecare bibliotecă, analiza și interpretarea rezultatelor, diseminarea/difuzarea informațiilor statistice însă cere mai multă implicare.

Cercetarea bibliografică rămâne una din activitățile larg întâlnite în bibliotecile publice teritoriale, accentul fiind pus pe cercetarea istoriei locale; sunt colectate și sistematizate date despre evenimente, personalități din diferite localități, dezvoltate baze de date/fișiere/mape ce includ memoria comunitară. La fel, sunt elaborate lucrări biobibliografice dedicate personalităților locale. De exemplu:

- „Pictor. Grafician. Pedagog. Poet – Timotei Bătrânu” (75 de ani de la naștere); „Un destin împlinit al unui bibliotecar de vocație” (Eudochia Socinschi-Plăcintă – 70 de ani de la naștere); „Înțelepciunea cuvântului scris al jurnalistului Valeriu Țurcan” (80 de ani de la naștere) – editate în 2020 la Biblioteca Publică Raională „ÎPS Antonie Plămădeală”, Hâncești;

- „Gheorghe Maxian – orheianul de la Dolna”: biobibliografie editată de Biblioteca Publică Raională „A. Donici”, Orhei, clasată pe locul III la concursul organizat de către Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, secțiunea „Cele mai reușite lucrări în domeniul bibliologiei și științei informării” (2020);

- Biobibliografia „Mihai Volontir, rol cu rol și-o viață de om”, editată în 2021 de către Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”, Bălți;

- Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” a lucrat la mai multe biobibliografii, consacrate unor personalități notorii din domeniul literar și artistic (Nicolae Esinencu, Grigore Grigorescu, Victor Teleucă, Andrei Țurcanu, Vasile Iovu, Ion Paulenco) și la lucrarea „Nicolae Mățaș: Risipă și măsură: Biobibliografie”, elaborată în parteneriat cu BPT Crihana Veche, raionul Cahul, autori-alcătuitori – Elena Ungureanu și Maria Cudlenco.

Cercetarea biblioteconomică a bibliotecilor publice teritoriale din țară s-a axat mai mult pe studierea necesităților informaționale ale utilizatorilor bibliotecilor și pe cercetarea necesităților de formare profesională continuă a bibliotecarilor, în special a bibliotecilor care au statut de centru de formare profesională continuă.

Alte direcții, teme de cercetare biblioteconomică au fost:

- *cercetarea resurselor informaționale ale bibliotecii*, realizată în mai multe biblioteci din raionul Drochia
- *analiza colecțiilor pentru a identifica cele mai importante publicații din patrimoniul local* cu scopul digitizării ulterioare a acestora, realizată de către Biblioteca Publică Raională Briceni
- *Istoria Bibliotecii Publice Raionale „Alexandru Donici”, Orhei* – în baza datelor colectate de Valentina Frunză pe parcursul câtorva ani de cercetări la Arhiva Națională, a fost realizat un film documentar cu aceeași temă, disponibil aici: https://www.youtube.com/watch?v=2IT_GKAfsyc. În raionul Sângerei au fost dezvoltate 41 de istorii ale bibliotecilor, iar bibliotecile din raionul Telenești și-au cercetat și înregistrat istoriile
- *Rolul și locul bibliotecii în viziunea publicului făleștean*, studiu stradal realizat de către Biblioteca Publică Raională „M. Eminescu”, Fălești.

Bibliotecile din țară au participat la realizarea studiului național „Lectura în comparație intergenerațională”, realizat în perioada 29 noiembrie – 17 decembrie 2021, în cadrul Programului Național *LecturaCentral* [7, 63].

În raportul de activitate pentru anul 2021 al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți, se menționează despre „diversificarea activității de cercetare”, iar raportul însuși este o bună publicație de cercetare. Acest fapt este demonstrat prin raportarea a mai multor studii: pe lângă cercetarea statistică, cea bibliografică și cercetarea istoriei locale, nelipsite și în această bibliotecă, au fost realizate și alte câteva cercetări: sondajul de opinie „Chestionar privind interesul pentru lectură al membrilor comunității bălțene”, chestionarul „Lectura în viața mea”, sondajul de impact „Evaluarea serviciilor de bibliotecă” și studiul „Cercetarea necesităților de formare profesională continuă”.

Biblioteca Publică Raională „D. Cantemir”, Ungheni, își diversifică, aprofundează și orientează efortul de cercetare biblioteconomică, desfășurând studiul „Kinderul poveștilor îndrăgite din comunitate și nu numai”. La finalul studiului, a fost realizat posterul cu 10 cele mai îndrăgite povești din comunitate, „Topul celor mai îndrăgite 10 povești din comunitate” și studiul de impact „Chestionar privind nivelul de participare a bibliotecii la informarea și educarea membrilor comunității”.

Biblioteca pentru Copii Ungheni a realizat sondajul privind nivelul de participare a bibliotecii la informarea și educarea membrilor comunității.

Majoritatea angajaților Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” demonstrează deschidere și interes față de componenta științifică, o consideră drept o parte importantă a activității lor, fiind implicați în diverse programe, servicii, manifestări cu caracter științific. Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” își propune în continuare ghidarea și instruirea bibliotecarilor în scopul implicării mai dinamice în activitatea științifică și de cercetare (atelier practice, mese rotunde etc.). În acest sens, se vor elabora programe de instruire și de exerciții practice privind toate componentele cercetării, care ar asigura nu doar cantitatea rezultatelor obținute, dar și calitatea cercetării [5].

Cercetarea științifică s-a axat în anul 2020 pe câteva dimensiuni: cercetare biblioteconomică, cercetare bibliografică, cercetare istorică, cercetare literară. Cercetările științifice și comunicarea științei în cadrul Bibliotecii Municipale s-a reflectat, de asemenea, în publicarea unui număr de 150 de cărți, articole în culegeri, în ediții periodice și în publicații electronice (bloguri, grupuri pe Facebook etc.). Anul 2020 vine cu cercetări fundamentale biblioteconomice: manualul pentru bibliotecile publice „Prelucrarea informației” (autor: Natalia Goian); vademecumul pentru bibliotecari „Ludicul în activitatea bibliotecii publice” și lucrarea „Biblioteca interactivă. 111 forme și metode de animație” (autor: Lidia Kulikovski); monografia „Biblioteca «Transilvania» la 30 de ani” (alcătuitori: Lidia Kulikovski, Parascovia Onciu, Ludmila Capița; „Explorarea metodelor de cercetare în domeniul biblioteconomiei și științelor informării” (autor: dr. hab, conf. univ. Nelly Țurcan) ș.a.

Cercetarea și promovarea patrimoniului local și a personalităților autohtone se află în topul activităților Bibliotecii Municipale, totodată, sunt realizate și alte cercetări biblioteconomice și de marketing, cum ar fi: cercetarea pe bază de chestionar „Lectura în familie”, studiul „Jocurile în activitatea BM”, studiu de caz „Cercetarea științifică în cadrul Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, cercetarea „Studierea nevoilor de formare profesională la BM – 2021”, sondajul de opinii „Impactul bibliotecii asupra utilizatorilor” realizat de Filiala „Transilvania”, sondajul „Utilizatorul nou – ce vă doriți la bibliotecă?” și sondajul „Utilitatea serviciului LawDocs – livrarea documentelor solicitate prin

e-mail”, realizat de Biblioteca Publică de Drept [6].

Și în anul 2021, s-au efectuat mai multe studii la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”:

- un amplu studiu de caz – „Activitatea bibliotecilor în situații de criză” realizat de către Svetlana Gumeni, șefa Filialei „A. Mickiewicz”. Studiul a avut drept scop analiza impactului crizei pandemice asupra activității BM „B. P. Hasdeu” și identificarea soluțiilor, pe termen scurt și lung, în vederea depășirii acestei crize

- chestionarul „Evaluarea impactului activității Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” asupra comunității chișinăuene în perioada pandemiei de COVID-19”

- cercetarea „Forme și metode inovative de educare a lecturii”

- studiul de caz „Rolul bibliotecilor în valorificarea istoriei localităților”

- cercetarea „Comportamentul consumatorului Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”

- sondajul-interviu „Aș veni la bibliotecă dacă...”

- studiul de cercetare „Tendințe actuale în organizarea ergonomică a muncii”.

Dinamismul procesului de cercetare, în 2021 la Biblioteca Municipală, s-a manifestat prin elaborarea și editarea unei game variate de publicații. Angajații Bibliotecii Municipale semnează anual un număr impresionant de publicații, care variază între 300 și 400, iar numărul de cărți (ediții de autor) variază de la 20 la 30 anual.

Un aspect important pe segmentul cercetării prezintă implicarea filialelor și a secțiilor din cadrul Bibliotecii Municipale în organizarea activităților de comunicare și îmbrățișare a conceptului de Știință Deschisă, în special în procesul de organizare a Săptămânii Creativității și Inovației și a Săptămânii (Zilelor) Științei. Ca de obicei, componenta științifică de bază în activitatea Bibliotecii Municipale o constituie publicațiile științifice și non-științifice elaborate și publicate de către angajații instituției, apărute ca publicații separate sau în reviste științifice de specialitate, în reviste de popularizare, în presa periodică, precum și organizarea activităților și reuniunilor științifice desfășurate pe parcursul anului [6].

Vizibilitatea, accesibilitatea și diseminarea rezultatelor cercetării [3]

se face printr-o varietate de activități științifice de nivel internațional, național, zonal și local. Și aici putem menționa participarea bibliotecarilor în cadrul Conferinței Internaționale „Occupy Library Innovators Hub”, organizată de Fundația „Progres”, România, Conferinței Internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, Simpozionului „Anul Bibliologic”, Conferințelor Zonale, Forumului Managerilor, Forumului Cercetătorilor din Sistemul Național de Biblioteci, organizate de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova, conferinței online „Târgul ideilor de succes”, organizată de către Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, conferinței anuale a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” „De la text la biți” ș.a.

Biblioteca Publică Raională „Vasile Alecsandri”, Telenești, a organizat Conferința Națională „Biblioteca – susținătoare a egalității de șanse, a educației pe tot parcursul vieții, a cunoașterii și acceptării diversității culturale”, care a întrunit profesioniști din 10 raioane din Republica Moldova: Soroca, Râșcani, Florești, Sângerei, Rezina, Comrat, Cahul, Taraclia, Ungheni, Telenești.

Biblioteca Publică Raională „D. Cantemir”, Ungheni, cu prilejul aniversării a 75 de ani de la fondare, a organizat, la rândul ei, Conferința Națională „Viitorul bibliotecii este Biblioteca viitorului” și Conferința Raională „Biblioteca și bibliotecarul în fața provocărilor pandemiei”, cu prilejul Zilei Mondiale a Cărții și a Dreptului de Autor și Zilei Bibliotecarului ș.a.

Concluzii:

Acest articol a fost scris în baza studierii rapoartelor analitice anuale privind activitatea rețelelor de biblioteci publice teritoriale pentru anii 2020-2021, de altfel și aceste lucrări fiind produse ale cercetării biblioteconomice. Cele mai bune rapoarte analitice anuale sunt publicate în Repozitoriul Tematic Național MoldLis. Puteți accesa aceste rapoarte online:

- Raport analitic privind activitatea bibliotecilor publice teritoriale din raionul Strășeni în anul 2021 (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1514>)
- Bibliotecile publice teritoriale din Raionul Ungheni. Raport analitic anual 2021 (file:///D:/DOCS%20C/downloads/Raport_2021_

BPR_D_Cantemir.pdf)

- Raport analitic anual al activității bibliotecilor publice din raionul Orhei 2021 (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1513>)

- Raport anual privind activitatea bibliotecilor publice din raionul Ialoveni pentru anul 2021 (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1512>)

- Bibliotecile publice teritoriale din Raionul Drochia în anul 2021. Raport analitic anual (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1511>)

- Raport analitic anual privind activitatea bibliotecilor publice teritoriale din raionul Căușeni. Anul 2021 – anul evaluării bibliotecilor publice (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1510>)

- Raportul analitic al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți, pentru anul 2021 (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1509>).

Încurajăm în continuare bibliotecarii să se implice în cercetarea științifică. Acest proces nu trebuie să devină un exercițiu forțat, ci, mai degrabă, unul motivant pentru avansare în carieră, recompensare morală și financiară [5].

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, Ludmila. Idei de redresare postevaluare: privind bibliotecile publice teritoriale. In: Magazin bibliologic. 2022, nr 1/2, pp. 46-49. ISSN 1857-1476.

2. OSOIANU, Vera. Consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate: premisă pentru dezvoltare și rezistență în timp. In: Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate: Ghid metodologic. Chișinău: BNRM, 2022, pp. 6-15. ISBN 978-9975-119-54-2.

3. POLITICI de cercetare în biblioteca publică: Recomandări metodologice în sprijinul elaborării documentului instituțional / Elab.: Ludmila Corghenci, Angela Drăgănel. 2019, 10 p. [citat 24.09.22]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1102>

4. POLITICI de cercetare la Biblioteca Națională a Republicii Moldova / Elab.: Ludmila Corghenci, 2019. 9 p. [citat 26.09.22]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Politici%20de%20cercetare,%20BNRM.PDF>

5. RAPORT de activitate a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” pentru anul 2020. Chișinău, 2021. 252 p. [citat 28.09.22]. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/42>

6. RAPORT de activitate a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” pentru anul 2021. Chișinău, 2022, 279 p. [citat 28.09.22]. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/353>

7. VASILICA, Victoria. Particularitățile de lectură în comparație intergenerațională. In: Magazin bibliologic. 2022, nr 1/2, pp. 63-69. ISSN 1857-1476.